

SŁOWNY OPIS ZAGROŻENIA (FAKTU)

Sprawa operacyjnego sprawdzenia krypt. "GOTOŁOŚĆ" założona u dniu 11.03.81 r. na podstawie informacji napływających do Wydz. III "A" o podejmowaniu gotowości strajkowej przez członków NSZZ "Solidarność" w zakładach pracy i instytucjach miasta Radomia i województwa radomskiego.

Z otrzymanych informacji w dniu 9.03.81 r. wynikało, że o godz. 10.00 w/w dniu w 27 zakładach i instytucjach TKZ i KZ KNSZZ "Solidarność" ogłosiły gotowość strajkową, aż do odwołania. Decyzja o gotowości strajkowej była realizacją uchwały podjętej na zebraniu MKZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska u dn. 6.03.81 r. Jako główne powody do podjęcia gotowości strajkowej wymieniano następujące żądania:

- zdjęcie z zajmowanych stanowisk decydentów za rok 1976,
- przekazanie na cele społeczne budynków KUMD przy ul. Dalekiej w Radomiu
- ukarania winnych za tzu. "Ścieżki zdrowia" w czerwcu 1976 r.

Zewnętrznym wyrazem gotowości strajkowej było wywieszenie flag biało-czerwonych na halach produkcyjnych na zewnątrz budynków administracyjnych, na portierniach oraz na noszeniu biało-czerwonych opasek przez członków NSZZ "Solidarność" w niektórych zakładach pracy. Ukazało się wiele plakatów w mieście Radomiu przedstawiające w/w żądania.

W dniu 10 i 11.03.81 r. gotowość strajkową podjęto już w 30 zakładach i instytucjach. Spośród 30-tu zakładów, w których ogłoszono gotowość strajkową z ochraniających operacyjnie obiektów przez Wydział III-A gotowość taką podjęły:

- Zakłady Metalowe im. gen. "Waltera" w Radomiu,
- Zakłady Tworzyw i Farb "Pronit" w Pionkach,
- Kombinat Cementowy "Przyjeźdź" i Kombinat Remontowo-Budowlany Przemysłu Cementowego, Wapienniczego i Gipsowego w Wierzbicy,
- Fabryka Łączników Radom-Potkenów,
- Odlewnie Radomskie
- Kombinat Budowlany w Radomiu,
- KNMB "Zremb" w Radomiu,
- Radomska Wytwórnia Telefonów,
- "Radoskór" w Radomiu,
- "Techmatrans" w Radomiu,
- ZEDU w Radomiu.

Ponieważ przedstawiona powyżej sytuacja wyczerpywała zagrożenie 03036 założono sprawę operacyjnego sprawdzenia, celem której było:

- bieżące rozpoznawanie sytuacji oraz nastrojów i zamierzeń w w/w

Podpis przełożonego

32
30 38

zakładach pracy woj. radomskiego, osób znanych z destrukcyjnej i wicherzycielskiej postawy,

- uświadomienie inspiatorów do podjęcia strajku,
- dokumentowanie wszelkich negatywnych poczynań,
- podejmowanie działań profilaktyczno-administracyjnych i operacyjnych zmierzających do ograniczenia zasięgu występującego zagrożenia i jego likwidacji,
- bieżące informowanie władz województwa o kształtującej się sytuacji w ochraniających obiektach.

W czasie prowadzenia sprawy stwierdzono fakt związanego zainteresowania się różnych agencji zachodnich zaistniałą sytuacją w woj. radomskim i tak w dn. 11.03.81 r. MKZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska kontaktowały się takie agencje zachodnie jak: "Associated Press", "Reuter", "AFP" w celu uzyskania bliższych informacji na temat gotowości strajkowej.

Wiceprzewodniczący MKZ-u Jacek Jerz podał tym agencjom pełną informację o gotowości strajkowej, łącznie z pełną listą 17-tu postulatów zaznaczając, że jeżeli nie zostaną zrealizowane, to gotowość strajkowa będzie trwać nadal, a nawet może przekształcić się w strajk ostrzegawczy, a nawet okupacyjny. W dniu 12.03.81 gotowość strajkową ogłosiły dwa dalsze zakłady.

12.03.81 r. w hali "Radokóru" odbyło się zebranie MKZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska z wszystkimi przewodniczącymi KZ i TKZ NSZZ "Solidarność" zrzeszonych w MKZ-cie. Jednym z głównych punktów zebrania było podjęcie uchwały o przystąpieniu do strajku. W zebraniu tym brali udział przedstawiciele tr USA i agencja japońska. Na zebraniu podjęto uchwałę o ogłoszeniu w dniu 18.03.81 r. 2-u godzinnego strajku ostrzegawczego w przypadku niezrealizowania przedłożonych postulatów. Jeżeli strajk ostrzegawczy nie odniósłby skutku, to w dniu 23.03.81 r. w 178 zakładach woj. radomskiego miał być ogłoszony strajk okupacyjny.

W dniu 13.03.81 r. gotowość strajkową ogłoszono w kolejnym zakładzie pracy, łącznie więc gotowość strajkową ogłoszono w około 33 większych zakładach przemysłowych i instytucjach woj. radomskiego. KZ i TKZ NSZZ "Solidarność" nasiliły akcję propagandową. W większych zakładach przez miejscowe radiouczły ogłaszano treść uchwały MKZ-u przyjętej w dniu 12.03.81 r. /treść uchwały podawaliemy w meldunku

33
31
39
47

uzupełniającym w sprawie operacyjnego rozpracowania krypt. "SEZAM"/
Podjęto na szeroką skalę akcją plakatowo-ulotkową skierowaną przeciwko MO, I-szemu Sekretarzowi KMPZPR i Wojewodzie Radomskiemu.

13.03.81 r. do Radomia przyjechała delegacja z MKZ w Gdańsku w celu "wyciszenia" działań tut. MKZ-u. Przyjechała także delegacja z MKZ-u w Sosnowcu, również z zadaniem "wyciszenia" nastrojów napięcia społecznego wywołanego przez tut. MKZ-st. Trzyosobowa delegacja z Sosnowca przeprowadziła rozmowy z KZ NSZZ "Solidarność" w ZM "Walter". Gotowość strajkową w dniu 16.03.81 r. ogłoszono w przeszło 37 większych zakładach i instytucjach województwa radomskiego.

W tymże dniu odbyło się plenarne posiedzenie przewodniczących KZ i TKZ-ów NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska z udziałem Jacka Kurońa, Zbigniewa Romaszewskiego, Tadeusza Kłopotowskiego. Dyskusja jaka się toczyła oscylowała wokół żądań i postulatów "Solidarności" oraz rozpatrywano warunki ewentualnego odwołania gotowości strajkowej. Wystąpienia niektórych osób nacechowane były wyraźną urogością do władz wojewódzkich, a szczególnie do aparatu MO i SB. Podnoszone były tematy odpowiedzialności za wydarzenia czerwcowe 1976 r., rzekomych represji ekonomicznych w stosunku do województwa i szykanowanie członków "Solidarności". Jacek Kuroń w swym wystąpieniu zaznaczył, że strajk ostrzegawczy w dniu 18.03.81 r. winien być odwołany do chwili przeprowadzenia uzgodnień z Lechem Wałęsą. Zaproponował również, że z chwilą podjęcia rozmów przez MKZ z Komisją Rządową należałoby odwołać gotowość strajkową aby nie wymuszać groźby strajku na Komisji Rządowej załatwienia przedstawionych postulatów. Na zabranie większości głosów przyjęto następującą uchwałę:

- po uzyskaniu terminów rozmów z władzami odwołać strajk ostrzegawczy w dniu 18.03.81 r.
- w momencie rozpoczęcia rozmów z Komisją Rządową zawiesić gotowość strajkową.

Powyższą sprawę konsultowano w dniu 16.03.br z Lechem Wałęsą, który przebywał w Radomiu w związku z powyższym w dniu 17.03.br. KZ i KZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska odwołały strajk ostrzegawczy zapowiedziany na dzień 18.03.81 r.

W dniu 17.03.81 r. w związku z rozpoczętymi rozmowami pomiędzy Premierem Rakowskim a delegacją MKZ NSZZ

"Solidarność" Ziemia Radomska w Urzędzie Rady Ministrów w Warszawie w zakładach pracy, które utrzymywały gotowość strajkową, KZ i TKZ zawiesiły ją.

Z uzyskanych przez nas informacji wynikało, że pomimo zdjęcia flag i zaprzestania chodzenia z biało-czerwonymi opaskami przez członków "Solidarności", to poszczególne KZ i TKZ stały na stanowisku, że podjęcie rozmów nie oznacza 100 %-ego odwołania gotowości strajkowej a tylko jej zawieszenie do chwili oficjalnego ogłoszenia wyników rozmów.

W dniu 18.03.81 r. delegacja MKZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska przekazała oficjalnie wiadomość członkom zarządu, że postanowiono odwołać gotowość strajkową we wszystkich zakładach i instytucjach woj. radomskiego. Ponadto MKZ rozpoznał wśród KZ i TKZ treść wspólnego komunikatu jaki został podpisany przez delegatów z Wicepremierem Rakowskim. W komunikacie stwierdzono, że zostanie powołana Komisja Rządowa, która rozpatrzy przedstawione wnioski i postulaty zgłoszone przez MKZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska.

Gotowość strajkowa w woj. radomskim w dn. 18.03.81 r. została odwołana. W dniu 20.03.81 r. w wielu zakładach pracy i instytucjach woj. radomskiego KZ i TKZ NSZZ "Solidarność" ogłosiły ponownie gotowość strajkową. Ogłoszenie gotowości strajkowej było realizacją zalecenia Krajowej Komisji Porozumiewawczej "Solidarność" podpisanego między innymi przez Lecha Wałęsę.

W większych zakładach pracy takich jak: "Walter", "Radoszów", "Pronit" w Pionkach, Elektrowni "Kozienice", "Fabryce łączników" odczytano komunikat, w którym podano, że gotowość strajkowa jest protestem przeciwko użyciu siły w stosunku do strajkujących członków "Solidarności" w Bydgoszczy.

Na tablicy ogłoszeń "Solidarności" w Pronicie w Pionkach wywieszono telex i telegram z Bydgoszczy, z treści których wynikało, że "ci którzy podjęli akcję w Bydgoszczy wymierzili ją w Rząd Premiera Jaruzelskiego".

W "Pronicie" i w "Walterze" wprowadzono dyżury kilkuosobowe z członków "Solidarności" którzy pełnili je po 12-cie godzin a mające na celu zabezpieczenie mienia przed dywersją i sabotażem oraz w celu

41 35
33
49

zabezpieczenie ładu i porządku w zakładzie.

W "Redoskórze" przez radiowęzeł zakładowy ob. Podlewski odczytał komunikat, z treści którego wynikało, że w Bydgoszczy zaistniała prowokacja wobec osoby Premiera Jaruzelskiego i za to organizatorzy prowokacji muszą odpowiedzieć. Ponadto stwierdzono, że została naruszona godność człowieka i związku.

W dniu 24.03.81 r. gotowość strajkową, zgodnie z zaleceniem KKP ogłaszają kolejne zakłady pracy i instytucje. Gotowość strajkową ogłoszona zostaje również w Wyższej Szkole Inżynierskiej przez Niezależny Związek Studentów. Członkowie NZS chodzili w biało-czerwonych opaskach.

Na polecenie MKZ Ziemia Radomska we wszystkich większych zakładach województwa KZ "Solidarności" wprowadziły u swoich siedzibach całonocowe dyżury po kilka osób jednocześnie.

W dniu 24.03.81 r. MKZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska, wykorzystując własny głośnik przekazał do publicznej wiadomości, że KKP na posiedzeniu w Bydgoszczy podjęła decyzję o podjęciu strajku ostrzegawczego w dniu 27.03.81 r. w godz. 8.00-12.00 i generalnego 31.03.81 r.

W związku z tą informacją w zakładach pracy i instytucjach KZ i TKZ-ty przystąpiły do niezbędnych przygotowań do podjęcia strajku ostrzegawczego, a później generalnego. KZ i TKZ-ty opracowały "instrukcje strajkowe", z którymi zapoznano dyrekcje zakładów, członków "Solidarności" oraz pozostałych członków załogi. Z instrukcji tych wynikało, że na czas strajku okupacyjnego czy generalnego pozostawia się dyrekcję władzy w zakładzie a zarządzanie i odpowiedzialność przejmuje Zarząd Zakładowego Komitetu Strajkowego NSZZ "Solidarność".

Poinformował również TKZ i KZ-y, że w przypadku wprowadzenia stanu wyjątkowego ogłoszony zostanie strajk generalny.

W dniu 25.03.81 r. MKZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska wykonał zalecenie KKP "Solidarność" i przeniósł swoją siedzibę do ZM "Walter". Ponadto stwierdzono fakt zwiększenia oflagowania zakładów, które podjęły gotowość strajkową. Komitety zakładowe zorganizowały z członków "Solidarności" służbę porządkową, która miała zabezpieczyć zakład, pilnować ładu i porządku na terenie zakładu

Służba porządkowa w czasie strajku ostrzegawczego miała nie pozwalać na wejście do zakładu osobom nie zatrudnionym, w tym również funkcjonariuszom MO.

26.03.81 r. na terenie miasta Radomia stwierdzono zwiększoną akcję ulotkową, plakatową i propagandową dot. gotowości strajkowej i ewentualnego strajku ostrzegawczego, czy też podjęcia strajku generalnego w akcji tej korzystano również z radiowęzłów zakładowych. Członkowie Zrządu MKZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska Piotr Turlejki, Zdzisław Podkowiński, Andrzej Sobieraj podjęli akcję propagandowo-uświadamiającą w większych zakładach pracy Radomia i województwa mające na celu uświadomienie załóg o konieczności podjęcia strajku ostrzegawczego i generalnego o organizacji tego strajku oraz obszernie informowali o sytuacji w Bydgoszczy i rozmowach z Komisją Rządową.

W ZM "Walter" KZ postanowił wybrać ok. 140 osób - członków "Solidarności" - do straży porządkowej w zakładzie. Przy doborze członków straży brano pod uwagę wysoki wzrost, krępa budowę ciała, posiadany autorytet wśród członków załogi.

Do Komisji Zakładowych NSZZ "Solidarność" wpłynęły również w KKP w Gdańsku instrukcje strajkowe. Pierwsza dot. zachowania się na wypadek poważnego zagrożenia, druga mówiła, że w dniu strajku ostrzegawczego pracownicy zmuszeni do pracy mają zachować spokój, pracując opieszale, a trzecia instruowała, że na wypadek wkroczenia obcych wojsk należy zdejmować tabliczki z nazwami ulic, przestać znaki informacyjne, podawać fałszywe informacje wojskom, dążyć swoją działalnością do ich dezorientowania.

MKZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska uzgodnił z pobliskimi wsiami z "Solidarnością Wiejską" i bezpośrednio z chłopami sprawę dostarczenia przez nich żywności dla strajkujących załóg. Odnotowaliśmy ostre pogotowie strajkowe, polegające na zwiększeniu ilościowym dyżurnych oraz wprowadzeniu całodobowych dyżurów zarówno w MKZ-ach jak i w Komisjach Zakładowych. Powołano Komitet Strajkowy na WSI oraz w szkole zawodowej w Przysusze.

W dniu 27.03.81 r. w godz. 8.00-12.00 w wielu zakładach pracy i instytucjach miasta Radomia i województwa odbył się strajk ostrzegawczy zgodnie z zaleceniem KKP "Solidarność" i MKZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska. W związku z czym wprowadzono do sprawy nowe zagrożenie 03029 /strajk ostrzegawczy w wielu

43 87
35
51

zakładach województwa/.

Po czterogodzinym strajku ostrzegawczym załogi uczestniczące w strajku podjęły normalną pracę, ale KKP "Solidarność" i MKZ "Solidarność" pogotowia strajkowego nie odwołały.

Przekształcając na Komisje Zakładowe Komitety Strajkowe zaczęły czynić przygotowania do podjęcia strajku generalnego zapowiadzanego na dzień 31.03.81 r. ZKS gromadziły na terenie zakładów leki i środki opatrunkowe, zapoznawszy dyrekcje zakładów z instrukcjami strajkowymi, celem akceptacji i przestrzegania instrukcji w chwili strajku okupacyjnego. ZKS-y prowadziły akcję informacyjną wśród załóg, zapoznając pracowników z instrukcjami strajkowymi opracowanymi przez KKP "Solidarność", apelowano do członków "Solidarności" o przyniesienie za sobą do pracy: matrycy, śpiworów, ciepłych okryć, żywności, ręcznych latarek, świec, przyborów toaletowych.

Poinformowano również załogi zakładów, że w przypadku podjęcia strajku okupacyjnego, pracownicy, którzy bez pozwolenia ZKS podejmą pracę, będą usuwani z terenu zakładu. Stożkami zakładowe z chuią rozpoczęcie strajku generalnego mają zaprzętać wydawania posiłków dla pracowników i ich rodzin, a być pracować dla uczestników strajku. Po strajku ostrzegawczym wzrosła ilość zakładów, w których "Solidarność" wprowadziła gotowość strajkową.

Czynione przygotowania do strajku okupacyjnego polegały również na przygotowywaniu żądań i list zakładników, którzy mieli być "wzięci" przez członków "Solidarności" na czas trwania strajku. Fakty takie zanotowaliśmy w Fabryce Wyrobów Metalowych w Przysusze, ZM "Walter", RWT. łącznie w ok. 30 większych zakładach przemysłowych ogłoszono decyzje o podjęciu strajku okupacyjnego w przypadku, gdyby nie odwołano decyzji przez KKP "Solidarność".

W KNMB "Zreab" członkowie Komisji Robotniczej otrzymali polecenie, aby nie spali w domu w obawie przed ewentualnymi zatrzymaniami przez organa MO.

W dniu 31.03.81 r. do strajku okupacyjnego nie doszło, gdyż KKP "Solidarność" odwołała strajk generalny. W dniu 1.04.81 r. MKZ NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska odwołała stan gotowości strajkowej zgodnie z uchwałą KKP "Solidarność". Członkowie Zarządu MKZ, którzy czasowo przebywali w ZM "Walter" powrócili do swojej stałej siedziby.

Podejmowano z budynku wywieszane flagi na czas gotowości strajkowej, odnotowaliśmy korzystne nastroje wśród pracowników zakładów woj. radomskiego wywołane odwołaniem strajku generalnego i gotowości strajkowej.

Realizując zaplanowane czynności w sprawie na bieżąco dokonywano rozpoznawania sytuacji wśród załóg zakładów pracy i instytucji miasta Radomia i województwa radomskiego, rozpoznawano kierunki działań MKZ, TKZ, KZ NSZZ "Solidarność" a o podejmowanych akcjach, decyzjach, działaniach informowano władze polityczno-administracyjne województwa.

Dopływ informacji zabezpieczali pracownicy operacyjni ochraniający obiekty zarządu z pionu SB jak i MO, wykorzystując przy tym posiadane źródła informacji, wykorzystywano w sprawie również materiały z Wydziałów "T" i "U".

W toku prowadzonej sprawy niosącej się następujące wnioski:

- sprawa została założona zasadnie, gdy zagrożenie faktycznie wystąpiło a materiały zebrane w trakcie prowadzenia sprawy pozwoliły na pełne rozpoznanie i udokumentowanie przebiegu gotowości strajkowej
- prowadząc sprawę poznaliśmy mechanizm działania MKZ, TKZ, KZ NSZZ "Solidarność" biorąc udział w kierowaniu akcją gotowości strajkowej
- w toku sprawy ujawniły się najbardziej aktywne Komisje Zakładowe "Solidarności" a także byliśmy w stanie ocenić pozytywne podciągnięcie niektórych Komisji Zakładowych "Solidarności",
- w tego typu sprawach należy sztywno i precyzyjnie rozpoznawać zamiar Zarządu MKZ jak i Komisji Zakładowych w celu podjęcia odpowiednich przeciwdziałań zmierzających do niedopuszczenia realizacji podjętych decyzji przez MKZ, czy KZ,
- obok rozpoznawania, zgodnie z przedstawionymi celami na bieżąco informować władze polityczno-administracyjne województwa, co miało miejsce w prowadzonej sprawie,
- prowadząc takie sprawy należy bardziej uścielić współpracę pomiędzy MO i SB oraz związać dopływ informacji ze wszystkich zakładów pracy i instytucji, co da prawdziwy obraz sytuacji w województwie.

W związku z wygaśnięciem zagrożenia, sprawę operacyjnego sprawdzenia krypt. "GOTOWOŚĆ" kończymy poinformowaniem

45 39
37/3

władz polityczno-administracyjnych, a materiały składamy w archiwum Wydziału "C" KIMD w Radomiu.

Materiały można udostępnić innym jednostkom operacyjnym SB.

NACZELNIK WYDZIAŁU BI „A”

KWADRO

mjr Jerzy Szumowski

WYDZIAŁ ARCHIWUM
W RADOMIU
ARCHIWUM